

Подрез-Ряполова Ірина Валеріївна
кандидат юридичних наук, науковий співробітник
НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку
НАПрН України
ORCID: 0000-0002-8802-1441

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: КОНСТИТУЦІЙНИЙ АСПЕКТ

В тезах досліджено конституційні аспекти правового регулювання розвитку інноваційної діяльності. Проаналізовані норми основного Закону держави щодо регулювання інноваційної діяльності. Визначено, що правовим базисом національного законодавства у сфері інноваційної діяльності є Конституція України, у якій закладені вихідні правові передумови державної інноваційної політики.

Ключові слова: інноваційна діяльність, інноваційна політика, конституційні засади, пріоритетні напрями, правове регулювання.

Podrez-Riapolova Iryna
Researcher of Scientific and Research Institute of Providing Legal
Framework for the Innovate Development of NALS of Ukraine
ORCID: 0000-0002-8802-1441

LEGAL FUNDAMENTALS OF INNOVATIVE ACTIVITY: CONSTITUTIONAL ASPECT

The scientific work is devoted to the study of the constitutional principles of innovation development. The norms of the basic Law of the state concerning regulation of innovative activity are analyzed. It is determined that the legal basis of national legislation in the field of innovation is the Constitution of Ukraine, which lays down the basic legal prerequisites for state innovation policy.

Key words: innovation activity, innovation policy, constitutional principles, priority directions, legal regulation.

Роль держави у правовій регламентації розвитку інноваційної діяльності завжди є провідною, тому особливої актуальності в умовах

сьогодення набуває дослідження питань нормативного регулювання інноваційної сфери.

Згідно норм статті 2 Закону України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. № 40-IV (в редакції від 05.12.2012 р.) [1] законодавство України у сфері інноваційної діяльності базується на Конституції України і складається із законів України «Про інвестиційну діяльність», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про наукову і науково-технічну експертизу», «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків», «Про спеціальну економічну зону «Яворів», «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні», Закону України «Про інноваційну діяльність» та інших нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у цій сфері.

Тому, враховуючи що Конституція України має найвищу юридичну силу і прийняття всіх нормативно-правових актів здійснюється лише на її основі, варто визначити, що Конституція України є правовим базисом національного законодавства у сфері інноваційної діяльності.

Норми статті 41 Конституції України закріплюють, що кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної та творчої діяльності.

Отже, слід погодитись, що вихідні правові передумови державної інноваційної політики закладено саме в Конституції України [2, с. 9].

Крім того, Конституція України є правовою основою формування та реалізації пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, розвитку науки і техніки відповідно до норм статті 1 Законів України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні», «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки».

Конституційні засади інноваційної політики закріплені у статті 54 Основного Закону [3]. Зокрема, згідно із нормами вказаної статті громадянам гарантується свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості, захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності. Так, кожний

громадянин має право на результати своєї інтелектуальної, творчої діяльності; ніхто не може використовувати або поширювати їх без його згоди, за винятками, встановленими законом. Отже, держава має обов'язок щодо сприяння розвитку науки, встановленню наукових зв'язків України зі світовим співтовариством. Разом з цим питання щодо інноваційного розвитку, в тому числі щодо засад реалізації інноваційної політики мають недостатню конституційну регламентацію.

Відповідно до положень статті 2 Закону України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 01.07.2010 р. № 2411-VI (в редакції від 08.07.2018 р.) [4], засади внутрішньої і зовнішньої політики базуються на безумовному додержанні Конституції України. Водночас, серед основних засад внутрішньої політики в економічній сфері визначені: інтенсифікація інвестиційної та інноваційної діяльності, зокрема, шляхом залучення коштів підприємств і населення, утвердження ефективної системи страхування інвестиційних ризиків, стимулювання спрямування заощаджень громадян на інвестування економіки, забезпечення інноваційної складової інвестицій; запровадження економічних стимулів для заохочення модернізації національного виробництва, спрямування інвестицій у новітні технології, формування національної інноваційної інфраструктури та державних програм промислової модернізації (стаття 7). Серед основних засад внутрішньої політики в гуманітарній сфері визначено забезпечення ефективного захисту відповідно до міжнародних стандартів права інтелектуальної власності, в тому числі авторських і суміжних прав (стаття 10); серед основних засад внутрішньої політики в соціальній сфері – забезпечення гарантованих Конституцією України прав і свобод громадян на основі впровадження європейських стандартів соціального захисту тощо (стаття 8). Відповідно до норм частини 2 статті 11 вищевказаного закону серед основних засад зовнішньої політики визначено розширення міжнародного співробітництва з метою залучення іноземних інвестицій, новітніх технологій та управлінського досвіду в національну економіку в інтересах її реформування, модернізації та інноваційного розвитку.

Разом з цим норми статті 39 Закону України «Про наукову і на-

уково-технічну діяльність» від 01.07.2010 р. 2411-VI (в редакції від 08.07.2018 р.) [5] регламентують повноваження Верховної Ради України у сфері наукової і науково-технічної діяльності, серед яких: здійснення державного регулювання у сфері наукової і науково-технічної діяльності; затвердження основних засад і напрямів державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності; затвердження пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та загальнодержавні програми науково-технічного розвитку України; здійснення інших повноважень, які відповідно до Конституції України віднесені до її відання. В свою чергу норми статті 40 вищевказаного нормативно-правового акту регламентують, що повноваження Президента України у сфері наукової і науково-технічної діяльності визначаються відповідно до Конституції України та чинного національного законодавства України.

Таким чином, розглянуті конституційні аспекти регламентують першочергове значення положень Конституції України у складі інноваційного законодавства, в тому числі щодо визначення відповідних повноважень державних органів. Проте, незважаючи на найвищу юридичну силу Основного Закону, на наш погляд, його положення потребують модернізації в зв'язку з недостатньою внормованістю загальних питань розвитку інноваційної діяльності та відповідної політики, враховуючи глобальні виклики сьогодення щодо інноваційного розвитку економіки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>.
2. Бондарчук Н. В. Сучасний стан нормативно-правової бази забезпечення інноваційної діяльності. *Ринкова трансформація економіки: стан, проблеми, перспективи*. (08–22.11.2010 р.). Том 2. Харків: ХНТУСГ, 2010. С. 8–10. URL: <http://dspace.khntusg.com.ua/bitstream/123456789/6830/1/4.pdf>.
3. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
4. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 01.07.2010 р. № 2411-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text>.

5. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 08.07.2018 р. № 2411-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text>.

REFERENCES

1. Pro innovatsiinu diialnist: Zakon Ukrainy vid 04.07.2002 r. № 40-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> [in Ukrainian].
2. Bondarchuk N. V. (2010). Suchasnyi stan normatyvno-pravovoi bazy zabezpechennia innovatsiinoi diialnosti. *Rynkova transformatsiia ekonomiky: stan, problemy, perspektyvy. (08–22.11.2010 r.) – Market transformation of the economy: state, problems, prospects*, Vol. 2, Kharkiv: KhNTUSH, 8–10. URL: <http://dspace.khntusg.com.ua/bitstream/123456789/6830/1/4.pdf> [in Ukrainian].
3. Konstytutsiia Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 № 254k/96-VR. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].
4. Pro zasady vnutrishnoi i zovnishnoi polityky: Zakon Ukrainy vid 01.07.2010 r. № 2411-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text> [in Ukrainian].
5. Pro naukovu i nauково-tekhnichnu diialnist: Zakon Ukrainy vid 08.07.2018 r. № 2411-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text> [in Ukrainian].

Тверезовська Крістіна Сергіївна

молодший науковий співробітник НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України

КОНСТИТУЦІЙНІ ПРИНЦИПИ ОПОДАТКУВАННЯ ТА ЇХ ІНСТИТУЦІЙНИЙ ПРОЯВ У ТРАНСФЕРТНОМУ ЦІНОУТВОРЕННІ

У статті розглянуто конституційні вимоги до принципу встановлення податків і зборів, зокрема при трансфертному ціноутворенні. Акцентується увага на тому, що метою трансфертного ціноутворення є перевірка правильності, повноти нарахування та сплати податку на прибуток підприємств.